

Oponentův posudek bakalářské práce

Karolína KALECKÁ, *Reflexe války 1866 v Čechách v městském prostředí na příkladu Prahy*, Praha 2012, 47 s.

Téma prusko-rakouské války skýtá již po desetiletí českým i světovým historikům nepřehledné množství námětů a úhlů pohledu na příčiny, průběh a důsledky této poslední velké války (a bitvy) odehrávající se přímo na našem území. Většinou přitom v těchto pracích dominují analýzy diplomatických vztahů před vypuknutím války nebo vlastní zpracování vojenských operací. Méně pozornosti již vyvolává pohled optikou vnitrorakouských problémů a ještě méně tzv. *ze zázemí*. Je proto potěšitelné, že si K. Kalecká pro svoji bakalářskou práci vybrala právě takovýto pohled, který dosud nebyl přímo zpracován a chybějí i zpracování v obecnější rovině či na případech jednotlivých větších obsazených měst v Čechách (Chrudim, Hradec Králové).

Celkové zpracování tématu považuji za standardní, nicméně bych chtěl upozornit na slabší místa této práce. Předně mě překvapuje, proč práce končí uzavřením prusko-rakouského příměří a nikoliv odchodem Prusů z Prahy, když podstatná část práce se věnuje především pobytu pruského vojska v Praze a jeho soužití s obyvatelstvem? Sama práce je pak výrazně popisná, autorka si neklade otázky, nehledá problémy, neusiluje ani o relevantní komparaci (jen v Závěru se o to dle mého názoru nedostatečně pokouší), byť se tato nabízí (ať již s výše zmíněnými českými městy nebo např. s Paříží 1870/71). Podobné výtky sice nejsou u bakalářských prací výjimkou, ale lze je omluvit např. rozsahem práce či širším záběrem literatury, pramenů a prací s nimi. Tomu tak ovšem v případě předložené práce není. Výběr literatury je poměrně úzký, nepochybně by stálo za to využít více vědeckých či popularizačních zpracování dějin hlavního města než jen jednu jedinou syntézu (!). Zahraniční literatura, která by téma (a zvl. samotnou válku zařadila do širšího kontextu) víceméně chybí úplně.

Podobně lze postupovat i v případě sledování dobového tisku, kdy si autorka z deníků vybrala pouze mladočeské *Národní listy*. Není sice pochyb, že ve své době šlo o důležitý český žurnál, ale přece jen žurnál jediného politického směru (nesouhlasím, že byly prostředkem Národní strany - s. 7; její vedení se s NL rozešlo již v roce 1863, kdy si založilo nový deník *Národ*). Stranou tak zůstala nejen staročeská *Politik* (toto obzvláště překvapuje, když její vydavatel Skrejšovský byl údajně jediný, po kom speciálně se v Praze Prusové pídili, a který před nimi uprchl na poslední chvíli do Plzně), ale i poloúřední *Pražský deník*, a zejména noviny českých (pražských) Němců jako *Bohemia* či *Tagesbote aus Böhmen*. Autorka se nezabývala ani další dobovou publicistikou, opomenula i popularizační či odborné články v časopisech a sbornících, stejně jako drobné memoáry či literární zpracování tématu apod. (např. R. J. Kronbauer:

Pražští novináři a Prušáci za okupace Prahy r. 1866). Vhodné by bylo pracovat i se životopisy J. Baráka, kterého autorka v práci zmiňuje coby pruského tlumočnicka obsahu českých novin.

Obecně považuji za chvályhodné, že autorka pracovala přímo s prameny primární povahy, byť se omezila pouze na protokoly městské rady, které - soudě podle textu - zřejmě nebyly příliš "výživné". Určitě by stálo za to pracovat i s prameny státních úřadů (místodržitelství, pražského policejního ředitelství, zemského velitelství), které se přinejmenším v létě 1866 připravovaly na vlastní stěhování.

Za vážná nedostatek autorčina výkladu považuji skutečnost, že se z něj úplně ztratili pražští, resp. čeští Němci a jejich vnímání okupace. Praha se autorce jeví jako etnicky české město, koneckonců i celou zemi zřejmě vnímá jako monoetnickou, když se hned v úvodu (s. 6) s patrnou distancí vypořádává s dobovým označováním války 1866 jako války "Němců s Němci, přestože (sic!) nejtěžší boje se odehrály v Čechách, Češi umírali,...". Uvedený dobový termín je sice zplošťující a jeho užívání z pozic rakouských orgánů, resp. dynastie poněkud naivní a vůči ostatním národům říše necitlivé, ale ve válce 1866 skutečně (také) bojovali Němci proti Němcům a (rakouští, čeští, pražští) Němci umírali na obou stranách.

Práce dále vykazuje řadu drobných nedostatků. V. Bělský nezemřel v roce 1866, nýbrž 1878 a veřejně se přestal angažovat v roce 1873 (nikoliv 1876) - s. 13; Ant. Lažanský nebyl místodržitelem, ale vicemístodržitelem pověřeným řízením místodržitelství (s. 15); hovoříme-li o pražském "klášteře minoritů", je třeba uvést který, v Praze jich je dodnes několik (s. 19); stejně tak je třeba rozlišovat mezi bratry Janem St. a Františkem Skrejšovskými (s. 22; *Politik* patřila Janovi, tiskárna Františkovi); jedna a táž osoba by pak měla v textu figurovat pod stejným jménem (Barretzki/Barecki - s. 24 a 27). Některá tvrzení by si autorka měla ověřit a nepřebírat je nekriticky s chybami. Např. deník *Politik* nepřestal vycházet 11. července 1866 (s. 22), nýbrž v Praze vycházel víceméně po celou dobu okupace (byť některá jeho čísla byla konfiskovaná apod.: <http://kramerius.nkp.cz/kramerius/PShowVolume.do?it=0&id=10474>). Autorka by ve své práci neměla zůstat dlužná odpovědi na otázky, které automaticky vyplývají z jejího textu či textu reprodukováných pramenů. Namátkou by stálo za zamyšlení, proč bylo veřejné osvětlení prodlouženo až do druhé hodiny v noci (kvůli omezení případného rabování?, nad ránem se nerabovalo? - s. 14), nebo zda k násilnostem (mezi vojskem a obyvateli, mezi obyvatelstvem navzájem) skutečně prakticky nedocházelo anebo se o nich jen nesmělo psát? Již jen pro pořádek dodávám, že silnice stavěná z popudu primátora Bělského mezi Belcrediho ulicí a dolní Stromovkou se až do poloviny 20. stol. jmenoval *Bělského třída* (s. 36).

Jazykový styl práce a gramatická úroveň jsou na slušné úrovni, snad jen s výjimkou psaní velkých písmen, kde bych doporučoval užívat platný úzus (Národní listy, U Primasů) nebo významově správně rozlišovat slovesa předstírat a předestírat. Práci přes uvedené výhrady doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat stupněm velmi dobře.

Dr. Luboš Velek

m.p.